

ЕджапӀэр къэзыухыгъэхэм афэгушыуагъэх

МыекӀопэ гурыт еджапӀэу N 17-м щызэхашэгъэ полицейскэ классым икӀэлэеджакӀохэу мыгъэ еджапӀэр къэзыухыгъэхэм АР-м хэгъэгу коцӀ лӀфхэмкӀэ и Министерствэ ипащэхэр афэгушыуагъэх.

ИлъэситӀум ныбжьыкӀэхэр лъэныкъо зэфэшхьафхэмкӀэ рагъэджагъэх, яхэгъэгу шы альэгъуныр, законым шхъэкӀафэ фашыныр ыкӀи тапӀкӀэ сэнэхьатэу кыыхахыщтым фэгъэхъазырыгъэнхэр — джары пшъэрылӀ шхъаӀэу цытыгъэр.

КӀэлэегъаджэхэм ямыза-къоу, полицием икӀулыкӀу-шӀэхэм и ныбжьыкӀэхэм яегъэджэн ялахышы халъхьагъ. Апшъэрэ классхэм арыс кӀэлэеджакӀохэр лӀфхъэбзэ пчъагъэхэм ахэлэжъагъэх, экскурсие зэфэшхьафхэм ащылагъэх, хэбзэхуымэкӀо кӀулыкӀухэм ялӀфшӀэн зэрэзэхашэрэм нэлуасэ зыфашыӀн амал ялагъ.

Мыщ фэгъэхьыгъэ мэфӀкӀ зэхыхъэу щылагъэм АР-м хэгъэгу коцӀ лӀфхэмкӀэ иминистрэ игуадзэу Евгений Долматовыр кыщыгушӀыгъэ, гурыт еджапӀэр къэзыухыгъэхэм, ны-тыхэм, кӀэлэегъаджэхэм кӀафэгушыуагъ ыкӀи ирээзныгъэ гушӀыгъэхэр апигохыгъэх.

МыекӀопэ гурыт еджапӀэу N 17-р мы илъэсым къэзыухыгъэ нэбгыритӀу хэбзэхуымэкӀо системэм епхыгъэ апшъэрэ еджапӀэхэм ачӀхъанхъу унашӀо ашыгъ. НыбжьыкӀэхэм рахуыгъагъэр къадэхунэу тэри тафӀыла.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Сомэ миллиони 3 кыфатӀупщыщт

2015-рэ илъэсым кыщегъэжъагъэу гъэсэныгъэм иучреждениехэм къапӀуль лъэсрыкӀо зэпырыкӀыпӀэхэр ЛъэпкӀ стандартхэм къагъэнэфэрэ шапхъэхэм атэгъэхьэгъэнхэм епхыгъэ лӀфшӀэныр Адыгеим икӀэлэ шхъаӀэ щӀкӀо.

ЛӀфхъабзэу зэхашэхэрэм къадыхэлъытагъэх хэушхьафыкӀыгъэ нэфрыгуазэу «Т7» зыфилорэр гъэуцугъэныр, гъогу тамыгъэхэр гъӀкӀэжыгъэнхэр, нэмыкӀхэри. Илъэс къэс мы

лӀфыгъом изэшлӀохын пӀуухьащт мылькур республикэ бюджетым кыыхыгъэу МыекӀопэ къэлэ администрацием лӀкӀэ. 2018-рэ илъэсым субсидиер сомэ миллиони 2-рэ мин 970-рэ мэхъу.

Къэлэ инфраструктурэм иотдел ипащэу Олег Тарасенкэм кызыериуагъэмкӀэ, илъэсым ыкӀэм нэс гъэсэныгъэм иучреждениехэм адэжъ шыӀэ лъэсрыкӀо зэпырыкӀыпӀэхэр зӀкӀэ зерифэ-

шъуашэу зэтырагъэпсыхьащтых. — Мыщ ыуж лъэсрыкӀохэм яцынэгъончъагъэ ухуымэгъэным фытегъэпсыхьэгъэ лӀфхъабзэхэр МыекӀуапэ иурам-гъогу сеть инэмыкӀ чӀыпӀэхэми ащыкӀо-

щтых. Муниципальнэ бюджетым кыыхыгъэ мыльку тедзэмкӀэ къалэм иурамхэм язэпырыкӀыпӀэ 12-мэ гъучӀ чэу цыкӀлӀхэр ашагъэуцущтых, — къеты къэлэ администрацием ипресс-кӀулыкӀу.

Дипломхэр аратыжыгыгъэх

Адыгэ къралыгъо клэлэгъэджэ колледжым мы мафэхэм щымэфэкышхуагъ — мыгъэ ар кърэушхырэ нэбгыри 193-мэ дипломхэр аратыжыгыгъэх. Колледжым кычлэкыхэрэм ащыщэу нэбгырэ 18-мэ дэгъу дэдэу зэреджагъэхэр кърэушхыратырэ диплом пльыжхэр афагъэшшоагъэх.

Еджаплэм ипашэу Кърэгъэгъэ Мурат ахэм кърэфэгъушхуагъ ыкли игуапэу кърыхыгъэщыгъ дэгъу дэдэу еджэхэрэм япчъагъэ ильэс кърэс нахыбэ зэрэхурэр.

Мы еджаплэм «клэлэгъэджэ колледж» ыцлэми, ильэс заула хуыгъэу нэмыкл сэнэхатхэмкли кърэгъэхъазырых. Гуцылэм пае, культурэмрэ искусствэмрэклэ

дизайнерхэр, БТИ-м лэф шызышлэшт специалистхэр, архитекторхэр ыкли нэмыклхэр.

Студентхэм ядиплом лэфшлагъэхэм осэшхо директорым кърафишыгъ, ахэм ащыщэу 101-р дэгъу дэдэу, 72-р дэгъоу зэратхыгъэхэр кърэуагъ.

Къралыгъо аттестационнэ комиссиеу зэлъашлэрэ шлэныгъэлэжхэр, методистхэр зыхэтхэм анахь лэфшлэгъэ дэгъухэр зыхыгъэхэр кърыхыгъэщыгъэх. Ахэр Арина Дзеньдзюк, Ольга Лучшевар, Анна Комлевар, Ожэ Джэнэт, Шынэхъо Даринэ, Татьяна Фоминар, Хадиже Дуаеаеар ыкли нэмыклхэр.

Еджаплэм ипашэ игуадзэу Шэуджэн Анжелике ны-тыхэу зиклалэхэр мыгъэ кычлэкыхэрэм клэлэгъаджэхэр зэра-

фэразэхэр кърэуагъ, егъэджэн лэфым изэхэщэнклэ яшхуагъэ кърэзэрагъэкыуагъэмклэ «тхъашуегъэпсэу» арыуагъ. Кычлэкыхэрэр гъогу мафэ техъанхэу,

щылэныгъэм чыплэ мафэ щау-бытынэу кърэфэлъэуагъ.

СИХЪУ Гошнагъу.

Сурэтхэр лэшынэ Аслъан тырихыгъэх.

Хысап еджаплэр кърэзэлъахышт

Бэдзэогъум и 1-м кърэщегъэжыагъэу и 21-м нэс гъэмэфэ хысап еджаплэм илэфшлэн лагерэу «Горная легенда» зыфилорэм щыреклокышт. Ар я 24-рэу Адыгеим мыгъэ щыклошт. Республикэ естественнэ хысап еджаплэу Адыгэ къралыгъо университетым хэтым ар зэхещэ.

Гъэмэфэ еджаплэм кърэщы-зэлуклэштхы Адыгэ Республикэм ыкли Урысыем ичылплэ зэфэ-шхъафхэм кърарыкышт ныбжыклэхэу я 7 – 11-рэ класхэм ащеджэхэрэр. Еджаплэм кърэклэлэштхэм аныбжырэ шлэныгъэу ялэхэмрэ кърэдалы-

тэхэзэ, купи 8-у гошыгъэштхы.

Гъэмэфэ еджаплэр Адыгеим 1995-рэ ильэсым кърэщегъэжыагъэу щызэхашэ. Ащ ипрограммэ задачэхэм якъэшлын ары анахь чылплэхэу щызыубытырэр. Егъэджэн уахътэр сыхъати 6-рэ макло, ащ щыщэу сыхъати 2 –

3-м клэлэгъаджэхэм унэмклэ лэфшлэнхэр ауплэкых, задачэхэр зэхафых, еджаклохэм мэхъанэ зилэ гупшысэу къралохэрэм ядэлх. Унэмклэ гъэцкэнэу клэлэеджаклохэм араты-рэр бэ, ахэм яуплэкылуни мэхъанэшхо клэлэгъаджэхэм раты.

Гъэмэфэ еджаплэм лэф ща-шлэшт Адыгэ къралыгъо университетым иклэлэгъаджэхэм, Урысыем иуниверситетхэм ястудент пэрытхэм, яцыкыгуом мы еджаплэм щылэщыгъэ ныбжыклэхэу олимпиадэхэм гъэхъагъэхэр ащызышлыгъэхэр.

Хысапымклэ гъэцкэнэу ашхыхэрэм анэмыклэу гъэмэфэ еджаплэм клэлэеджаклохэм языгъэпсэфыни, япсауныгъи аналэ ащытетышт, культурнэ, спортивнэ лэфтхъабзэхэр щызэхашэ-штхы, кърэушхыем зекло ащэштхы.

(Тикорр.)

Гохы, уегъэшхэклы, кърарыу кърэуеты

Тэ, адыгэхэм, шэн-хэбзэ дахэу, зеклоклэ-зэхэтыклэ гъэшлэгъонэу, шхын лэшлоу, лэзэгъоу тилэр бэ. Ахэр тиныбжыклэхэм зэрахъанхэр, ыпэклэ лъагъэклотэнхэр анахь лъаплэу, узыдэшхъах мыхъушт лэфыгъохэу тильэпкъ елытэ.

Цыфым иплун-лэжын сабийзэ рагъажэ. Ицы-кыгуом ыльэгъурэр, зэхы-хырэр, ышхырэр лъым щыш мэхъу, егъашлэми щыгъупшэрэп, кърэздыре-хъаклы.

Тятэжхэм ягъогу зы-фэдагъэр, адыгэхэм цы-фыгъэу, хэбзэ-зэхэтыклэу ахэлъыгъэхэр, тильэпкъ ихъишъэ хэти ышлэн-хэ фае.

Адыгэ лъэпкъым гъу-

клэн-пхъэшлэн лъэныкъом-клэ, дэн-бзэнымклэ лэпэлэ-сэныгъэу хэлъыгъэр, чыг кърэгъэкынымклэ, гъомы-лэпхъэ гъэхъазырынымклэ кърэуаиныгъэу илагъэр маклэп.

Адыгэм кърэшлэлыгъэ идунай кърэхиубытэрэ лъэ-ныкъо пстэури гъэшлэгъон. Непэ тыкызытегушылэмэ тшлоигъор щэм хэшлыкы-гъэ шхыныгъоу кърэуаер ары. Ар зэрашырэ шлыклар Фэдз дэт еджэплэ лагерым зыщызыгъэпсэфыгъэ еджа-клохэм кърэфилотагъ Апыч Зурят.

Мэтэкъуаер

Хъалыгъум ыуж мэтэ-кърэуаер, матэм кърэклэрэ кърэуаер, адыгэм иапэрэ шхын. Ар темытэу пчэды-жышхэ тшлэрэп плэми ухэукоштэп.

Бэ адыгэ кърэуаер шхы-ныгъоу хашлыклар: хъалыжыом далъхъэ, кърэагъэ ашлы, салатхэм ахалъхъэ, сырникхэр, запеканкэхэр хашлыкы. лэшлэ дэдэ мэхъу мэтэкъое бзыгъэхэр тхы-клэ табэм ильэу тхыоплэ

охуфэхэ зыбгъажэклэ.

Адыгэ кърэуаер гохы, уегъэшхэклы, кърарыу кърэуеты. Цыфым ипсауныгъэ ищыклэгъэ дэдэхэу вита-мин зэфэшхъафыбэ хэлъ. Джащ пае адыгэ кърэуаер шхын лэзэгъуклэ алытэ. Калориеу хэлъыр зэрэма-клэмклэ диетическэ шхы-ныгъоу щыт.

Сабым ицыкыгуом кърэщегъэжыагъэу псауны-гъэм зэрар езымыхырэ

шхыныгъохэр лэклэбгъэ-хъанхэ фае. Ахэр зэрэ-бгъэхъазырышт амалхэр кърэтыклэхуыхэрэ ныбжы-клэхэм ядгъэшлэнэу щыт. «Зибэ пшлэрэм урылаз» ало адыгэмэ. Адыгэ шхын-мэ ягъэхъазырыклэ ныхэм, нэнэжхэм алъэкл кърэмы-гъанэу пшээшъэжыемэ арагъашлэмэ дэгъу.

Фэдз лагерэу «Орленок» зыфилорэм илэфышлэхэр.

ГЪЭТЭРЭЗЫЖЫН

Жъоныгъуаклэм и 22-м кърэдыкыгъэ номерым ия 4-рэ нэклубгъо ит материалым хэуконыгъэхэр хэхъухъагъэх. Статьям шхъэу илэм пчъагъэу хэтын фэагъэр 107-рэ.

Тхыгъэм ия 2-рэ колонкэ иклэуым лъэкъуацлэу Мэгъэрыкъу ылоу кърэафэрэм ычылплэ тхыгъэн фэагъэр Лыгъэрыкъу.

Авторым мы хэуконыгъэхэр кърэтыфигъэгъунхэу тельэу.

Илъэсыбэ тешІэжьигыэмИ...

A black and white photograph of a young man and a young woman standing outdoors. The man on the left is wearing a dark Soviet military uniform with a high collar and a peaked cap. He has a serious expression and a small mustache. The woman on the right is wearing a light-colored sailor-style outfit with a large white collar. She has dark hair and a gentle smile. They are standing in front of a background of dark, leafy trees.

A black and white photograph of a woman with long, dark hair styled in two braids, smiling gently. She is holding two young children. On the left is a boy with short dark hair, wearing a dark, textured jacket, looking off to the side with a serious expression. On the right is a girl with dark hair and bangs, wearing a dark dress with a light floral pattern, looking directly at the camera with a slight smile. The background is plain and light-colored.

Гүхэклми, зэо үжым Ахьмэд

гум ихъэхэрэм ащыщыгъ...
Псаоу ротэм къыхэнагъэхэм

ХЬУТ Нэфсэт.

Адыгэхэм ядунай интернет нэ клубгьоклэ...

Адыгэ Республикэм, лэклыбым ащыпсэурэ тильэпкьэгьухэм афэгьэхьыгэ кьэбархэр кызэрыхьэрэ сайтхэм ащыщхэр апэрэу зыгьэпсыгьэу, ахэм ильэс зэкълэпкьохэм ишыпкьэу лф адэзышлэрэ Кьоджэшэо Казбек гуцылэгьу тыфэхьыгь. Мыщ фэдэ лэныкьо кьыхихынэу зэрэхьугьэм, ащ фэзыщагьэм, тапэклэ гухэлэу илэхэм защыдгьэгозагь.

— Адыгэ республикэ гимназиер 1995-рэ ильэсым кьэсыуыгь, — ело сигушылэгьу. — Хысапыр нахь игьэклотыгьэу зыщызэрагьэшлэрэ классым сисыгь. Еджэгьу ильэсхэм тарихьым сыфэщэгьагьэп. Кьэлэе-гьаджэу силэгьэ Хьоткьо Самир мы предметым нэмыкь лэныкьоклэ сеплыным сыкьыфигьэушыгь. Гьэшлэгьонэу, узлэпщэу тарихьыр кьызэриуатэрэм ишыагьэклэ нахьыбэ джыри зэбгьэшлэным уфищэщыгьэ.

Тарихьыр кьыпэблагьэ хьугьэ нахь мышлэми, хысапыр ар Казбек пишлын ыльэкыгьэп. Адыгэ кьэралыгьо университетым хысапыр информатикэмрэкь ифакультет члэхьагь. Ау кьэлэеджаклэозэ зыфэзыщэгьэ лэныкьори ыгьэтлылыгьэп.

Казбек ятэу Айдэмыр ильэпкь итарихь, икультурэ, ишэн-хабзэхэр зылытэрэ цыфхэм ащыщыгь. Адыгэхэм афэгьэхьыгьэ кьэбархэр зэригьашлэщыгьэ, ахэр ыугьоищыгьэп.

— Гьээтхэу «Гьуазэ», «Джэрдэджэ» зыфилохэрэр тиунэ илыщыгьэ, — игукьэ-кыжхэм ташегьэгьуазэ Казбек. — Ахэм сахалпэщыгьэ,

ренэу сахэджыхьэщыгьэ. Зышлогьэшлэгьонхэу, ау гьээтхэр зымыгьотхэрэм лэпылэгьу сафэхьун гухэлэу силэу сайтыр кьызэлусыгь. «Адыги.ру» зыфилохэр 1993-рэ ильэсым кьыщегьэжыагьэу интернет нэ клубгьом кьехьэ. Зэхьокыныгьэхэр фэхьухэу хьугьэ, ау зэфэсшыжьэу кьыхэкьыгьэп.

Ыпэклэ зигугьу кьэтшыгьэ сайтым адыгэм идунай фэгьэхьыгьэ кьэбар гьэшлэгьонхэр, тарихьыр, культурэр, шэн-хабзэхэр, искусствэр, нэмыкь лэныкьохэри иплэгьонхэ плэклыщт. Сурэт дахэхэмкьэ гьэклэрэклагьэу кьэбар гьэшлэгьоньыбэ ащ иольагьо.

— Сайтым кьыхэсыутырэ кьэбархэр апэрэ уахьтэм гьээтхэм, тхыльхэм кьарысхыщыгьэ, — кьытфелуатэ тигушылэгьу. — Сэр-сэрэу сытхэрэп. Сыд фэдэ тхыгьи авторэу илэр, кьызэрысхыгьэ интернет нэ клубгьор кьэсэтхэжы.

«Адыги.ру» зыфилохэр сайтым джырэ уахьтэм зы мафэм нэбгырэ мини 5 – 8 фэдиз ехьэ. Кьэбарэу итхэр кьаппыхьэ, яджэх, ахэм атегушылэх. Пстэу-ми дэгьоу кьыдгурэлэу цыфхэр зэрэзэфэмыдэхэр. Гуцылэ дэй-

хэр, гум кьеошт гуцылэхэр кьээытхыхэрэри кьахэкьы. Ащ фэдэхэр зыплэгьукьлэ, узфэгьээгьэ лэныкьор, уищылэныгьэ щыщ хьугьэ лфыр бгьэтлылыжыныным урагьэгупшысэуи мэхьу.

— Сайтым лф ышлэнымкьлэ, итехническэ лэныкьо плыгыным мылькьу гьэнэфагьэ ищыкьлэ-гьагь, — игушылэ лгьэгьэкулатэ Казбек. — Ащкьлэ бэрэ лэпылэгьу кьысфэхьыщыгьэ Сэхьут Кьэплэан. Цыфхэр зэрэзэфэ-шхьафхэм кьыхэкьлэу мы лфыр кьызэресфэмыпсынкьлэщтыр, сыгу кьеоны кьызэрэхэкьыщтыр ащ бэрэ кьысилощыгьэ. Сайтым сыдэмылэжьэжынынуу сыгу кьыхьэуи кьыхэкьыщтыгьэ, ащ фэдэ чыплэхэм сарыуцоуи хьугьэ, ау синьыжыкьлэгьум кьыщегьэжыагьэу сызыпылпыр згьэтлылыгьэп.

«Адыги.ру» зыфилохэр сайтым имызакуу, нэмыкь проектыбэхэми Казбек лф адешлэ. Ахэм анэмыкьлэу, 2000-рэ ильэсым кьыщегьэжыагьэу 2016-рэ ильэсым нэс, полицием илофышлэу тигушылэгьу лэжыагьэ. Подполковникэу кьыхэкьыжыгь. Кьулыкьум лф зыщышлэгьэ уахьтэми сайтыр ыгьэтлылыгьэп, ащ ригьэхьащтхэри кьыгьотыщыгьэ.

лофшлэнымрэ сайт гьээекло-нымрэ ахэдэнэу хьугьагьэмэ, кьыхихыщтыгьэмкьлэ сигушылэгьу сеупчлыгь. Джэуапэу кьытыщтыр гьэнэфагьэу кьысшлэшыщтыгь нахь мышлэми, иеплыкьлэ сшлогьэшлэгьоныгь.

— Лэныкьо зэфэшхьафхэмкьлэ мы лфыгьом сыкьэкло-лэщтгьагьэ, ау сайтыр зэфэсшлыжыщтгьагьэп, — кьылуагь Кьоджэшэо Казбек. — Сищылэныгьэ щыщ хьугьэу сэлъытэ, ар згьэтлылыным сыфэхьа-зырэп.

Адыгэхэм ядунай нэмыкь лэпкьхэм нэлуасэ афэзышы-хэрэм Казбек ащыщ. Тильэп-кьэгьухэм ящылэклэ-псэукьлэ, ятарихь, якьэбархэр кьызыл-тыкьырэ тхыгьэхэр кьегьотых,

ахэр пстэуи альэгьуным дэлажэ.

Ыпэклэ кьызэрэщытлуагьэу, «Адыги.ру» зыфилохэр сайтым нэмыкьхэми Казбек лф аде-шлэ. «Natpress.net» зыфилохэри ахэм зэу ащыщ. Ащ Адыгеим имызакуу, тьош республикэ-хэми кьарыхьухьэрэ кьэбар-хэр кьехьэх. Тарихьым фэгьэ-хьыгьэ тхыгьэхэри итых. Зы мафэм нэбгырэ мин 12-м ехь-мэ сайтыр кьызэлэуахэу кьы-хэкьы. Тыркуем, Германием, Украинэм, Нидерланды ащы-псэухэрэм сайтыр ашлогьэшлэ-гьоных. Ау Казбек кьызэрилу-гьэмкьлэ, нахьыбэрэм Урысы-ем щыщхэр ары кьэбархэм яджэхэрэп.

Кьоджэшэо Казбек тильэпкь фэгьэхьыгьэ сайтыр зэришы-гьэм даклоу журналхэри кьы-дигьэкьыгьэх. «Думтек», «Сто-лица», «Лаго-Наки», «Лица», «Про Майкоп», «Страна чудес» зыфилохэрэр зыфэдэщтхэр, сурэтэу, кьэбарэу кьадэхьащт-хэр зэкьлэ тигушылэгьу ыгьэна-фэщтыгьэх. Журнали 6 пстэ-умкли япчгьагьэ мини 6 хьоу кьыдэкьыщтыгьэх.

— Журналхэм гупшысэу

афысилагьэр ыпкьлэ хэмылэу цыфхэм альыгьэлэсыгьэнхэр, ресторанхэм, зыгьэпсэфыплэ чыплэхэм, щаплэхэм ачлэпын-хэр ары, — кьытфелуатэ Каз-бек. — Фэе пстэури яплэын, Адыгеим ичылплэ дахэхэр зэри-гьэлэгьун, цыф цлэрылоу ти-лэпкьэгьухэм ахэтхэм нэлуасэ зафишлын амал ялэныр ары. Ау джы ахэм лф адэсшлэжырэп.

Лэпкьым идахэ пстэуи зэ-ралыгьэлэсыщтым Кьоджэшэо Казбек ишыпкьэу дэлажэ. Гупшысэу илэхэр кьыздигьэ-хьунхэм, ахэр щылэныгьэм щы-пхырищынхэм пылэ.

«MiAris» зыфилохэр интернет тучаным лэпкьым ибаиныгьэ зыщыпхырыщыгьэ нэпэеплхэр итых. Хэти ащ ихьан, зыфаер кьырихын ыльэкьыщт.

Кьоджэшэо Казбек зыфэ-гьээгьэ лэныкьом гуахьо хегьуатэ. Тапэкли мы лфым нахь зыригьэушомбгьун, ипро-ектхэм ахигьэхьон имурад. Шхьэкьлэфэныгьэ кьээылэжы-рэ цыфхэм сигушылэгьу ащыщ. Адыгэ лэпкьыр зэрыгушхо-рэр, ыгьэлэплэрэр кьелэты, ар пстэуи альэгьуным фэлажэ.

ГьОНЭЖЫКЬО Сэтэнай.

Ны-тыхэм ахьщэ кьа ламыхынэу афагьэпытагь

2016-рэ ильэсым кьыщыублагьэу республикэм икьлэеджаклэхэр зэреджэщтхэ тхыльхэр ыпкьлэ хэмылэу алэклэгьэхьэгьэнхэм илофыгьо зэхэфыгьэ хьугьэ.

Аужырэ ильэситфым мыщ сомэ миллион 250-рэ фэдиз шольырым щыпэлуагьэхьагь. 2018-рэ ильэсым тхыльхэм ящэфын сомэ миллион 34,4-рэ тэфэщт.

— Тхыльхэм ялыгьын кьэлэ-еджаклэхэм фыщытыкьлэ тэрэз

фырлэным фытегьэпсыхьэгьэ лфшлэныр зэпыу имылуэ еджа-плэхэм ащызэхэтхэн фэе. Джащ фэдэу Адыгэ Республикэм и Лышхьэ пытагьэ хэлэу кьызе-ригьэнэфагьэмкьлэ, «рабочэ тет-радхэм», методическэ литера-турэм ящэфын пэлухьащт ахь-

щэр ны-тыхэм кьалахы хьуштэп. Тхыль тедзэхэр е пособиэхэр егьэдженымкьлэ ящыклагьэ хьу-мэ, ахэм язэгьэготын тэфэщт мылькур ежь гьээныгьэм иор-ганизацие кьыготын фэе, — кьы-луагь АР-м и Премьер-министрэ игуадзэу Наталья Широкова.

ТхакIомрэ илъэсхэмрэ

ЩыIэныгъэм лъэуж къыщигъэнагъ

ТхэкIо цIэрыIоу Кошбэе Пщымафэ зычIэсыщтыгъэ унэу Мыекъяупэ дэтым тыгъуасэ мыжъобгъу къыщыфизэлъуахыгъ. Адыгэ Республикэм итхакIохэм я Союз итхъаматэу, Адыгеим, Къэбэртэе-Бэлыкъарым, Къэрэщэе-Щэрджэсым янароднэ тхакIоу МэщбэшIэ Исхъакъ зэхахьэр зэрищагъ.

Адыгэ Республикэм икIэлэ шъхьалэ иурамхэу Краснооктябрьскэмрэ Комсомольскэмрэ зыщызэуалIэхэрэм къыщылъэгъорэ унэхом дэж цыфыбэ къыщызэрэуагъоигъ. Ахэр шIэныгъэлэжых, тхакIох, шIэныгъэмрэ гъэсэныгъэмрэ ялофышIэх, хабзэм икIулыкIушIэх, Кошбэе Пщымафэ илахьылых, литературэм пыщагъэх.

МэщбэшIэ Исхъакъ ипэублэ гушыIэ къыщыхигъэщыгъ П. Кошбаим щыIэныгъэм гъогу гъэшIэгъон къызэрэщикIугъэр. Адэмые ар къыщыхугъ, Адыгэ къралыгъо кIэлэегъэджэ институтыр кызеухым, гъэзетэу «Социалистическэ Адыгеим» (джы «Адыгэ макъэм»), Адыгеим итхылъ тедзапIэ иредактор шъхьалэу, ипашэу, журналэу «ЗэкIошныгъэм» иредакторэу Iоф ышIагъ. Сыд фэдэ сэнэхьат илагъэми, литературэм хэхьоныгъэ ышыным ишъыпкIэу пылыгъ.

«Гум пае гу аты»: «Мэфибл уай»: «ЧIыгуджэхэр»: «Мэзэгъо чэххэр»: «ЛIыхъужьмэ яхъас»: «Дышъэ тас», нэмыкI

тхылъхэри къыдигъэкIыгъэх. Урысыем итхакIохэм, ижурналистхэм ясоюзхэм ахэтыгъ, Адыгэ Республикэм инароднэ тхакIу, Урысыем культурэмкIэ изаслуженнэ IофышI, фэшъхьаф щытхуцIэхэри къыфаусыгъэх.

Мыжъобгъум икIызылэхын фэгъэхьыгъэ зэхахьэм къыщыгушылагъэхэу Адыгэ Республикэм лъэпкIэ IофхэмкIэ, IэкиIб къралхэм ащыпсэурэ тилъэпкIэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет итхъаматэу Шъхьэлэхъо Аскэр, тхакIохэу Анатолий Пренкэр, Пэнэшъу Сэфэр, Къат Теуцожь, Мыекъяупэ инароднэ депутатхэм я Совет итхъаматэу ДжармэкIо Азмэт, нэмыкIхэм Кошбэе Пщымафэ ыгу къытемыожьми, иIофшIагъэхэмкIэ къызэрэтхэтыр псэ зыпыт гушыIэхэмкIэ IупкIэу кIалэуагъ.

Пщымафэ илитературабзэ кIабзэу, гурылогъошIоу зэрэщытыр итхылъхэм кIахэщы. И. МэщбэшIэм, Т. Къатым, С. Пэнэшъум къызэралъуагъэу, П. Кошбаим лIэужхэр зэрэзэфыщэ-

рэр, ныбжыкIэхэм альиIэсын зэриIэкIырэр итхыгъэхэм кIагъэлагъо. АдыгабзэкIэ къызэрэпIон лъэкIыштым фэдэу нэмыкIыбзэкIэ угу ильыр цыфхэм альиIбгъэлэсынэу зэрэмы-

хурэр А. Пренкэм щысэхэмкIэ къызэриIотагъэм, нэмыкI зэфэхьысыжъхэм зэхахьэр кIагъэбаигъ.

ГъукIэлI Нурбый, Хъот Заур, Къуаджэ Аслъан, БолэкIо Ас-

лъан, Едыдж Мэмэт, Дэрбэ Тимур, СтIашъу Юр, Даур Руслъан, нэмыкIхэм къызэрэталъуагъэу, Кошбэе Пщымафэ литературэм лъэужэу къыщигъэнафэрэм адыгэхэм ямызакъоу, нэмыкI лъэпкIхэр рэкIох, ар интернационалист шъыпкIэу щытыгъ. Медалэу «Адыгеим и Щытхуэзехьэр» къызэрэфагъэшъошагъэр гуапэ зэрэщыхугъагъэр ныбджэгъухэм ащыгъупшэрэп.

Цыф зэфыщытыкIэхэм, культурэм, спортым, фэшъхьафхэм хэшIыкIышхо зэрафыриIэр П. Кошбаим щыIэныгъэм къыщигъэлъэгъуагъ. Пэнэшъу Сэфэррэ Анатолий Пренкэмрэ пэлухъор Iуахи, мыжъобгъум тетхэгъэ гушыIэхэм тыкъаджагъ.

Мыжъобгъум икIызылэхын зилахьышIу хэзышыхьагъэхэм «тхъашъуегъэпсэу» кIариIожьыгъ Кошбэе Пщымафэ ышыпхъоу Еленэ. Зэхахьэм хэлэжъагъэх П. Кошбаим ишъхьэгъуэу Валентинэ, ыкIоу Абрек, нэмыкI Iахьылхэр.

Сурэтхэр зэхахьэм къыщытетхыгъэх.

НыбжыкIэхэмрэ пIуныгъэмрэ

Къулыкъум фагъасэх

Мыекъяупэ культурэмкIэ и Унэу «Гигантым» «Урысыем къулыкъур фэсшIэнэу сэкIо» зыфилорэ зэхахьэр щыкIуагъ. Патриотическэ пIуныгъэм фэгъэхьыгъэ Iофтхъабзэм дзэм кIощт кIалэхэр кырагъэблэгъагъэх.

КIэлэеджакIохэр, студентхэр, дзэм испорт джэгунхэм зачызыгъасэхэрэр, дзэм къулыкъушIэ кIощтхэр, нытыхэр, нэмыкIхэр зэхахьэм хэлэжъагъэх. Къулыкъум ежъэгъэ кIалэхэм нэлэеплэ

бгъэхэлъхэ тамыгъэхэр аратыжыгъэх, япшъэрылхэр дэгъоу агъэзэкIэнхэу афэлъэлъагъэх.

Мыекъяупэ иадминистрация ипашэу Андрей Гетмановым ыцIэкIэ дзэм къулыкъу-

шIэ кIорэ кIалэхэм къафэгъушIуагъ къалэм ипашэ игуадзэу Юрий Томчак. Дзэ къулыкъум цыфыр зэрипIурэр иеплIыкIэхэм къащыхигъэщыгъ.

Урысыем ииобщественнэ дви-

жениеу «Юнармия» зыфилорэм икIутамэу Мыекъяупэ щылэм нэбгыри 8 аштагъ. Нэбгырэ

пэпч гушыIэ ытыгъ къулыкъур дэгъоу ыхьыным ишъыпкIэу зэрэпылIыштымкIэ.

Нэклибгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТИЛЪ Нурбый.

АДЫГЭ ХАБЗ

Саемерэ цыемерэ

Ижыккэ кыщегъэжыагъэу адыгэм адрэ лъапкхэм ахэзымыгъэклоккэрэ щыгын ил. Ищылэныгъэ гъогу адыгэм щипсыхъэгъэ шъуашэм идэхагъэ нэр плэпехы ыккы нэмыккэ лъапкхэу кытхыхъэщтыгъэхэм гуцылэ байбэ ащ кыраоллагъ.

Европейцэ зеклохэу, дзэ кыулыкхушлэу, шлэныгъэлэжъэу кхыхъагъэмэ кызыратхыжырэмккэ, адыгэмэ ящыгынэу зеккэ Кавказым исмэ ащыгъы хъугъэр псынклэ, ащ цыфым ыпкышъол кегъэдахэ, къеккы. Шым тесми, лъэсэу зекломи, заом лутми лэслэхэу кыщэхэу.

Адыгэ шъуашэм хахъэхэрэм нахь игъэклотыгъэу ягугъу кьэтшын.

Цыер

Адыгэ хульфыгъэм щыгъ шъуаш цыер. Хэшлыкыгъэ клэраклэхэр илэхэу, ау ахэр емыгъэлыягъэхэу, нэм кыккымыдзэрэ шъо зэфэшхъаф дахэхэмккэ а шъуашэр зэрадыщтым ллэшлэгъу пчъагъэхэм еусагъэх.

Цыем ышхъагъ хульфыгъэм ыпкк кьеуцуаллэу, ау ычлэгъ нахь быхъоу, зеклоным пэрыоху фэмыхъунэу гъэпсыгъэ. Адыгэ лъапкхым ихульфыгъэ шъуашэ изэхэлъыккэ ар зэрэищыгъэр, зэолл теплэ зэрилэр ыккы зэрээзккыккы кыккыгъэтхы.

Цыем идэхагъэрэ емыгъэлыягъэу зэрэшлыгъэмрэ агу рыхыгъэу Кавказым щыпсэурэ лъапкхэр рыгушхохэу зыцалэ.

Цуакъэр

Адыгэ хульфыгъэм щыгъыгъэ цуакъэри нэмыккэ лъапкхэм щысэ зытырахыгъэ пкыгъохэм ащыщ. Ар зэрэщытыгъэр — тхылу зилэ лъэхъстан цуакъэу калощым е нэмыккэ шъо цуакъэу («мест» ралощтыгъэ) зэрэпхэр. Кымафэрэ упккэ лъаехэр ачлалъхъэщтыгъ. Аккы цокъэхъурае тыралъхъажыщтыгъ.

Цоккэ плыжъ зыщыгъыгъэхэр пщыхэр, хьалпыр — оркхэр, шлуцлэр — мэкхумэщышлэ шхъафитхэр, фэкхьолхэр. Лэжъэккэ тхыамыккэхэм лэшъоуакъэ афадыщтыгъ.

Клаккор

Хульфыгъэ ккылутелъ щыгъынхэм мыр ахэхэ. Адыгэхэм мыщ мэхъанэшхо ратыщтыгъ. Ощхым, жыбгъэм, тыгъэм клакком ащиухъумэщтыгъэх. Чэщым шыур кьэуцугъэмэ, ыубгъути, зыригъэ-ккыщтыгъ. Ар зепхъанклэ псынклэу щыт ыккы уцынырлэп. Ккэккэ фыжыккы байхэм ыккы зэлъашлэрэ цыфхэм ащыгъыщтыгъ. Ар шлухъафтын лъаплэу щытыгъ, шхъэ-ккэфэ зыфашырэ, лъэшэу агъэлъэллэрэ цыфым ратыщтыгъ.

Ашъо джанэр

Ар щылыч хъурджэнэ цыккыхэр зэрыгъэнагъэхэу шлыгъэ джанэщтыгъ. Ащ щэр ыубытыщтыгъэ, сэшхоккэ, чатэккэ, ккыамэккэ ккыеохэмэ, утынэу ккырахыщтым цыфыр щуухъумэщтыгъэ. Ашъо джанэм килограмми 2,5-рэ фэдиз ккы-щэчыщтыгъ.

Палор

«Узэупчлын умыгъотмэ, упало гъэ-ткыси еупчлыжъ» ело адыгэ гуцылэжъым. Джащ фэдиз мэхъанэшхо палом Кавказым щыратэщтыгъэ. Ащ ллыгъэр, гушхонныгъэр, аккылыгъэр, ухъумэгъэныр имэхъан. Шхъапцлэу ухэтыныр мышлоу алъытэщтыгъ. Кымафэм — чыылэм, гъэ-мафэм — тыгъэм, заом — щэм хульфыгъэр ащиухъумэщтыгъэ. Паломккэ хульфыгъэм исоциальнэ зытет ухэмы-укъоу ккыапшлэщтыгъэ: пщы, орккэ, фэкхьолл палохэр шынэшъо тлыргъом (каракулым) хэшлыкыгъэхэу ятеплэккэ, ялэгагъэккэ ыккы язэжъугъэккэ зэтеккыщтыгъэх, пэлэ пырацэр — тхыамыккэхэм ащыгъыгъ.

Бзыльфыгъэ шъуашэр

Черкес пшъашэхэр ядэхагъэккэ, яккыищыгъэккэ дунаим щызэлъашлэ-щтыгъэх. Ахэр ккыахэзыгъэщырэ шъошэ дахэу ащыгъыгъэмэ ккыехъаупсэщтыгъэр маккэлэп. Мыщ хэхъэх шъохъстаныр, члэгъ-члэлъ джанэр, бзыльфыгъэ джанэр, ккэптаныр, саер.

Бзыльфыгъэ шъуашэр зэфэшхъафэу ыккы баеу гъэккэрэккыгъэу щытыгъ. Илъэс зеккэлъыккылохэм итеплэ зэхъоккыныгъэ горэхэр фэхъуэ ккырыккыуагъ. Ау зэрэ-дыгъэ тхыпккы ыккы тешыхъэгъэ тхы-пхэхэр ккыэнагъэх.

Члэгъ-члэлъ бзыльфыгъэ джанэр бы-хъоу, лэгъопэ ккыхъэу, лъэгъанджэм ккыблэккэу, лъэккыплэм е лъапшэм нэсэу адыщтыгъэ. Нэгъыф шъохэр зилэ басымэ шэккыр нахь агъэфедэщтыгъэ.

Ккырыпчын умылэккыныу бзыльфыгъэ шъуашэм хахъэщтыгъэ клэпсэжъые зы-ккэщыгъэ гъончэдэж быхъур. Мыри ба-сымэ шэккэ фыжыккы ахашлыккыщтыгъэ.

Пшъэшъэжъыем ыныбжъ илъэси 10 — 12-м зыхахъэу, ыпккэ уцун зэжъэккэ, шъохъстаныр щалъэщтыгъэ. Ар зэжъоу, пккыым пытэу ккыещэккыгъэу щытыгъ. Загъэпсккы зыхъуккэ ары зызыщыхыщты-гъэр нылэп, чыехэмэ зыщыхын фыты-гъэхэп. Лъэккэ зилэхэм япшъашэхэр ары мыр зыщызылэщтыгъэр, тхыамыккэхэр фытыгъэхэп.

Ккэптаныр шлоккэ имылэу пшъашэхэм шъуэхэмэ зыщалъэщтыгъэ ккылутелъ щыгъынхэм ащыщ. Пккыым зэжъоу ккыеу-цуаллэу, тыжыккы чылухэмккэ гъэупккы-ккыгъэу щытыгъ. Пшъаплэр лъагъэу, ылэ-гъуапэхэр бгъуэхэу адыщтыгъ. Ккэп-таныр ары дышъэидэккэ, тхыпхъэ

зэфэшхъафхэмккэ нахь агъэккэрэккэ-щтыгъэр. Сыхъатхэм апае джыбэхэри тырадэщтыгъэх.

Бгырыпхыри бзыльфыгъэ шъуашэм изы лэхъэм ащыщ. Ау лъэккэ зилэхэр ары зытезылхъэщтыгъэр. Ныбжыккы емыллытыгъэу, пстэуми бгырыпхышхъэ инхэр нахь агу рыхыщтыгъэх. Ллэшлэгъу зеккэлъыккылохэм зэпымыоу бгырыпхым итеплэ, зыхашлыккыщтыгъэхэмэ зыза-блахъугъ. Шъом ккыщегъэжыагъэу ды-шъэм, тыжыккыным, джэрзым мыжъохэр хагъэткысхъэхэзэ бгырыпхыккы ашл-щтыгъэх.

Джанэр (саер) анахь лфыгъо зыпыль шъуашэу адыщтыгъэхэм ащыщ. Ар тлоу зэтефыгъагъ: дэмыклогъэ пшъашэхэрэ унагъо ис бзыльфыгъэмрэ ащыгъын фаер. Тлурэ зэрэдыгъэ шлыккэр зэфэдэ, ау зэрагъэккэрэккэрэ ыккы шэккэу зы-хадкыккырэм ышъо зэтеккыщтыгъэ. Уна-гъо ис бзыльфыгъэм иджанэ тыжыккыккэ гъэккэрэккыгъагъэл, дышъэидэхэри фа-шыщтыгъэл. Шлуцлэ е хьалпышъохэр нахь агъэфедэщтыгъэх. Пшъэшъэ дэмы-ккыуагъэм иджанэ лъэшэу агъэккэрэккэ-щтыгъэ, тхыпхъэхэмккы, чылу лыдхэмккы, ау ащи фыжыккышъохэр нахь ккыахы-щтыгъэх. Нэм ккыккыидзэрэ шэккыхэр ккырагъэккыщтыгъэл.

Палор

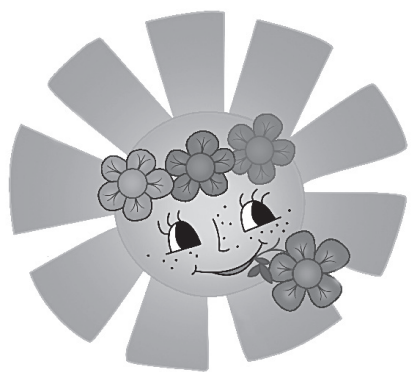
Бзыльфыгъэм ышхъэ тыригъэткысхъэ-щтыгъэхэр зэфэшхъафых: шхъацым хашлэщтыгъэхэр, палохэу дышъэидэккэ гъэккэрэккыгъэхэр (ялэгагъэккэ зэфэ-мыдэхэу), шхъатехъохэр, шалхэр.

Шхъэхэм телъым ккыгъэлыагъоштыгъэ бзыльфыгъэм исоциальнэ зытет, ыныбжъ, ккызыхэккыгъэр. Шхъэхэккыпхъу, шхъа-техъоу шэккэ ккызырэккылохэм ахэшлыккы-гъэхэр лэжъэккэ пшъашэхэм ыккы унэлутхэм агъэфедэщтыгъэх. Ллэккыоллэ-шхэм ккыахэккыгъэ пшъашэхэм зэтефы-гъэу пэлэ дэхабэ ялэщтыгъэ. Лъагъэу лэтыгъэхэу, ышхъагъэккэ фэбгъузалохэу е фэхъурэахъохэу, дышъэ ыккы тыжыккы луданэккэ хэдкыккыгъэхэу щытыгъэх. Нахь пэлэ лъхъанчэхэри данэм е ккыэтабэм ахашлыккыщтыгъэх.

Бзыльфыгъэ лъэккыопылхъэхэр нахь-бэрэмккэ упккэм е шъом ахашлыккыщты-гъэх. Ар тхыамыккэхэм ащыгъыгъ. Гъэ-мафэрэ лъапцлэу хэтыщтыгъэх. Орккэ пшъашэхэм лъахъыстэн цуакъэхэр гъэккэрэккыгъэхэу зыщалъэщтыгъ. Пхъэ-цуакъэри мыхэр ары зыщызылээн фи-тыгъэхэр.

Черкес (адыгэ) шъуашэм гъогу ккыхъэ ккыккыгъэ ыккы джы ккызнэсыгъэм ары тызэрахъэхэрэри, тыккызырашлэжъыккырэри. Лъапккэ шъуашэм и Мафэу лоныгъом и 28-р черкес дунаим щалытагъ. Арышъ, тишъуашэ ыпэрэм щылагъэм фэмэйдэ дэдэми, тлэккы-тлэккыуэ ккызырэтштэжъы-щтым сицыхъэ телъ.

**Ккызыгъэхъазырыгъэр
лэшъынэ Сусан.**

Тыгъэнэбзый

Гъэмаф

КЪУЕКЪО Налбий

Дэир хэты ищыкIагъ?

Къангъэбыллы хэт ешIэшт? Къэсэ-
лпытэ!

Лъанэ цыкIу, цыкIужьый – пырэ-
жыер иджыбачI.

Бэчыкъан, Къанышъау – ныбэм лъа-
пэр егъэжъау.

Шъэомыз, Мырзэбэч... Адэ Бэч тидэ
щыл?

Мыдэ, джыри ахэкIыгъ. «Зэ самбыр,
тэкIу зыщыл».

Адэмкъан, Къэндаур, урам сапэр
шъуиджэгупI,

Хъазэртал, ЛэупакI, алушлитIуи кIэнкIэ
закI.

Адэ Бэч, адэ Бэч! Хъажъум, Бэч,
ыуж икI.

Къэсэлпытэ, умыбзадж, чыплэ ит,
уахэмыкI!

Мыр Хъарис, мыдрэр Хъис, унэм
шъуисмэ, быны зау,

Мыр Мэсхаб, Пэтэрэз, зэмбзэижьыр
шъуфаусыгъ.

Сыхъатбий, Рэмэзан, Къырымыз,
Инвер!

Ренэу чэумэ шъо шъуатес! Чэугъэсыс
шъуфэсэус.

Мыр Айтэч, мыр Чэмал, школым
чIэсмэ шъуанэхъ Iэл,

Мыр Барыч, мыр Чэчан, тIу къэ-
хынкIэ шъо шъучан!

Мыр Кушыку, мыр Рэщид, мыр Щэбан,
мыр Къэплъан!

Шъухэлъад, зыжъугъэбыл! Къангъэ-
былпыр едгъэжъагъ.

ТIу къэзыхъ, шъхъахынаш, пчэдыжъы-
рэ зызымытхъакI,

КIэнкIэ Iуп, зыпэ шIой, урам сапэр
зыгъэутыс,

Чэу шъхъарыс зэралуагъ... Ашъуу,
Бэч, зэ самбыр!

Шъухэлъад, зыжъугъэбыл! Къангъэ-
был едгъэжъагъ!

Къангъэбыл едгъэжъагъ. Зыжъугъэ-
был, дэи закI.

Зыжъугъэбыл, шъукъхэмыкI – дэир
хэт ищыкIагъ?

Нэхэ Руслъан

Адыгэ Iанэр

Адыгэ Iанэр
лъэкъуиш,
Ищыгу-пластэ
хъалэл.

Урагъэблагъэмэ, пэтIысхъ,
УкIытэм земыгъэфыз.

Къыпфытыралъхъэрэр зылулхъ,
Зы Iулхъэ кIэмыгъээ,
Узэрыхъагъэр гушIон,
НахъышIуи укIальэгъун, —

Къызгурегъало тэтэжъы.
Адыгэ Iанэр фэд Iыжъым
Шъхъэклафэ фэлшын тефэ,
Зэрэунагъоу тылофэ.

Илъэсым иуахтэхэм анахъ тхъагъор,
чэфыр, фабэр къэсыгъ. Псэ зыпытым
зэкIэмэ яшIугъу: цыфхэр IэпцIэ-лъэпцIэ
гупит-шъхъфитых, IофшIэн мыухыжъэу
къахъэрэм къалэлущхэрэп; сабийхэр
зэщыжъхэрэп – щэджэгух уц къашхъом,
псы лэдженыхом зыщагъэпскIы, къы-
хэкIыхъэш зылошхыхъэх – марклор,
чэрэзыр, къыцэр, мыIэрысэр къыре-
щэхыжъых – ачIэгъ, ос лъэгоу, пхъэшъ-
хъэ-мышхъэ закI. Нанэ-татэхэр нэщх-гу-
щых, яплэкIыхэрэп пхъорэлъф-къо-
рэлъф купэу къахъэкIыгъэхэм.

Щагум хъарышхо макъэр зэфэдэкIэ
дэлукIы: Дамир – пшынау, Даринэ –
къэшъуакIу, Рэмэзан – джэгукIу. Пхъэ-
кIычаор – Руслъан, къэмыкIуагъэр мы
зэкIэмэ ахэныгъ.

— Заринэ цыкIур къэлъагъорэп, —
нэнэжъыр къэгумэкIыгъ. Унэ кIыбым
рекIокIымэ, чэтжыехэм етIупщыгъэу
адэгущылэмэ, гушIозэ егъашхэк. Псычэт-
хэу мэшэпсым щесыхэрэм яп-
лъэкIырэп Са-
мирэ шъхъац
кIыхъэ дахэри.

Заур — ар
бэнэкIо шпыпкъ:
илъэси 8 кIуа-
чIэр къетэкIо-
хыжъэу зеухъэ.
Зэ чыгым зы-
пешIэ, къекъу-
диди, зэ цу кIэ-
шлагъэу, ку-
жъым икупэгъу
кIэуцэ, зэ ыб-
жымхэр зэкIэ-
лъэу мэтIырзэ.
Ау быгу джа-
дэу тэтэжъ
къыфыжыгъэр

зельэгъум, бэу къызэкIэщтагъ. Нэнэжъ-
ри ащ къыгъэщхыгъ ыкIи къылуагъ:

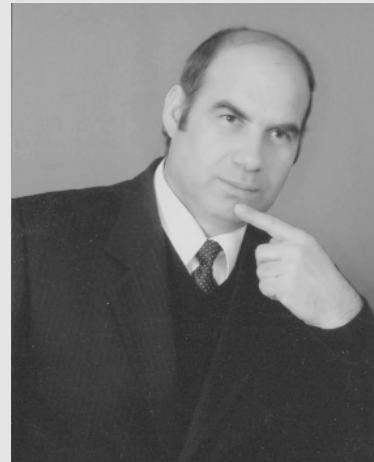
— Шынэ горэ ошIэмэ Iофэл.

Мэл-шынэ зэкIэсхэри, чэмымрэ
шкIэмри къызэлъагъохэм мо емышIэ-шIу-
мышIэ сабий купыр жъы къамыщэу
къызэхэтэджагъ, къэлэдэс закIэх, арышъ,
циркым щылэхэм фэдэх ахэмкIэ чылэр.

Мэфэ реным зимышIэжъэу уджыгъэ
тыгъэри икIохъажыгъо къэсыгъэу гъо-
гу тетми, къызэкIэуцожыгъэу сабий
дышъэхэм къалогущIо! Гъэмэфэ жъы
пэпцIэ цыкIур гуапэу къыптэпкIэ. Унэ-
шхо пчъэлупэ шпыпкъэм зигъэпагъэу
атэкъэжъ лъэдэкъацэр къыщэджэ.
Зэш-зэшпхъу быным ясабийхэм ягу-
шлуагъо гъунэнчъ: зэдырагъаштэу, атэ-
къэ къакъэкIэ щызэпэджэжъых, нахъыжъ-
хэри ахэм ягъэпсыкIэ ыгъатхъэхэу
мэщых.

Гъэпсэфыгъо гъэмэфэ мафэхэр джащ
фэдэу гупсэфых.

Адыгэ тхакIохэу мэкъуогъум къэхъугъэхэр

Лыхэсэ Мухъдин (1955)

Мурэтэ Чэпай (1939 — 2013)

Нэхэ Руслъан (1941 — 1997)

ЛытакIэ зэтэгъашIэ МыIэрысэ тхъапша къыпачыгъэр?

МыIэрысэ чыг горэм шыуипшI
кIэрыхъагъ. Апэ ит шыум зы мыIэрысэ
къыпичыгъ, ятIонэрэм – тIу, ящэнэрэм
– щы, яплIэнэрэм – плIы, ятфэнэрэм
– тфы, яхэнэрэм – хы, яблэнэрэм – блы,
яенэрэм – 8, ябгъонэрэм – бгъу,
яплIэнэрэм – пшIы къыпачыгъ.

Пстэуми зэхэтэу мыIэрысэ тхъапша
къыпачыгъэр?

Джэуапыр: зэкIэмкIи мыIэрысэ шъэ-
ныкIорэ тфырэ къыпачыгъ. Шъори ащ
тежъугъэфагъа?

Нэкиубгъор зыгъэхъазырыгъэр
МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Пшысэхэр, хышъэхэр зикIасэхэм апае

Мазэр псынэм «къызэрэрихыжъыгъэр»

Чылэм къыхэкIыжъи, ящагу къы-
дэхъажыгъэу Хъуаджэр псынэм ип-
лъагъ. Зеплъэм, мазэр псым къыхэкIэу
рильэгъуагъ. «Тыу, алахъ усин, къы-
тэхъулагъэр тхъамыкIагъу, тимэзэ
нэфэу тидунае къэзыгъэнэфырэр псы-
нэм ифагъ», — ылуи, мэкъэ лъэшкIэ
кууагъэ, псынкIэуи лъэоир зэригъэгъо-
ти, псынэм ихъагъ, псым хэлэбагъ,
химыгуатэ зэхъум, чIихъэгъакъомэ
ылуи, зычIигъэуагъ, ау хигъотагъэп.

Ащ фэдиным куо-хъаум къечъэгъэ
цыфхэри къэсыгъэх, Хъуаджэм къе-
хъулагъэмкIэ еупчIыгъэх.

— Чылэм сыкIыхэкIыжыгъэу сы-

къэкIожыгъэу, сыгу къыридзи, псынэм
сиплъагъ. Сызэрыплъэгъэ псынэм
мазэр псым ытхъалэу илъэу ислъэ-
гъуагъ. ГузэжъогъукIэ сыхыи, мэээ
тхъамыкIэр къисхыжыгъ. Морары,
шъушIошъ мыхъурэмэ, шъуеплъ, зэ-
рэпсау-таоу ошъогум ит.

— О-уи-у, мы ти Хъуаджэ къыт-
фишIагъэр, ары мыхъугъэемэ, мазэ
тимылэжъэу, чэщ шIункIым тыхэтэу
тыкъэнэщтыгъэ!

— Адэ джары сэри къызыкIисхыжъы-
гъэр. Псым сигъэшъугъаломи, тимазэ
къэзгъэнэжыгъ.

Футбол

Нахьыбэрэ тагъэгушлон
ямурад

Мыекьюапэ ифутбол клубэу «Зэкьошныгъэм» итренер шъхьалэу, Адыгэ Республикэм изаслуженнэ тренерэу Ешыгоо Сэфэрбий джырэблагъэ гуцылэгъу тыфэхъуи, 2018 – 2019-рэ ильэс ешлэгъум зэрэпэгъокыхэрэм зыщыдгъэгъозагъ.

— Дунаим футболимкIэ изэнэкъокъу Урысыем щэкIо. «Зэкьошныгъэм» мы мафэхэм сыда анахъэу кы-дэхъумэ пшлонигоу?

— Къэралыгъо 32-рэ зэлукIэ-гъухэм ахэлажъэ. Дунэе футболым хэхъоныгъэу ышыхэрэм талыпплэзэ, тикомандэ ешлэкIэ хэхъыгъэу илэщтым тылэхъу.

— Сэфэрбий, анахъэу тызы-гъэгумэкIырэр «Зэкьошныгъэм» хэкIыжыгъэхэр, кIэу къекъугъэблэгъагъэхэр ары.

— МакIэп хэкIыжыгъэр. Къэлэпчъэлутэу Вячеслав Марикодэ, ешлэкIохэу Анатолий Негодэ, Александр Невидимэр, Къэжар Назим, Сергей Шаоновыр, Никита Подъячевыр «Зэкьошныгъэм» хэтыжхэп. Тимур Осмоловскэр Урысыем иныбжыкIэ хэшыпыкIыгъэ командэ щешлагъ. Данием е нэмыкI къэралыгъомэ якомандэхэм ащыщ щешлэ шлоигъоу зегъэхъазыры.

— КIэу шъуштагъэхэм ацIэхэр къеплонхэм уфэхъа-зыра?

— Тыгулэнэу сыфаеп. ЕшлэкIо заулэ къедгъэблэгъагъ. Зэзэгъыныгъэхэр адэтшIыгъэгоп. ТищыкIэгъэ тхылхэр зыдгъэхъазы-хэкIэ, гъээтэдджэхэр тиешлэкIохэм ащыдгъэгъозэщтых.

— Сэфэрбий, футбол ешъэгъур театрэм щыклорэ спектаклэм фагъадэ.

— Театрэр сэри сыгу рехъы. Спектаклэр дэгъумэ, еплъы зышлоигъохэм япчъагъэ хэхъо. Футбол дахэ къэмыгъэлагъоу стадионым нэгбгърэ мин пчъагъэ къэкIощтэу, тIысыплэ нэкI имы-жыщтэу угугъэн плъэкIыщтми ошIэрэп.

— ТигупшысэхэмкIэ театрэм

къыфэдгъэзэжы сшлонигоу. Артист цIэрылохэм спектаклэр къагъэдахэ.

— Къызгурэлэ зыфапIорэр. ЕшлэкIо цIэрылохэр «Зэкьошныгъэм» хэхэ зыхъукIэ, стадионым къэкIощтхэм япчъагъэ нахьыбэ хъушт. «Зэкьошныгъэр» ятIонэрэ купым хэт. Алан Дзагоевым, Федор Смоловым, Игорь Акинфеевым афэдэ ешлэкIо цIэрылохэр тикомандэ хэдгъэтынхэ тлъэкIы-щтэп. ЯтIонэрэ купым диштэхэу ешлэкIо дэгъухэр «Зэкьошныгъэм» нахьыбэу тштэнхэ, дгъэсэнхэ фае.

— «Зэкьошныгъэр» непэ къэзыгъэдахэрэмэ ащыщхэр къыталохэба.

— Къэлэпчъэлутэу Давид Гиголаевым, ешлэкIохэу Антон Мамоновым, Иащэ Анзор, Къонэ Амир, Денис Крыловым, Датхужь Адамэ, нэмыкIхэм тагъэгугъэ. Мыекьюапэ щапIугъэхэ Делэкьо Аскэр, Шъхьэлэхъо Амир, фэш-хъаф ныбжыкIэхэм «Зэкьошныгъэм» «ипчъэхэр» афызэлухыгъэх.

— ЕшлэкIо цIэрыло къекъугъэблэгъэным шъуфэхъазы-ра?

— Хъау. Тыгулэнэуи тыфаеп. Тиамалхэр нахьышлоу дгъэфедэнхэм зыфэдгъэхъазырын фае.

— Сэфэрбий, «Зэкьошныгъэм» къэбгъэзэжыным ыпкIэ тикомандэ ауж къинэхэрэм ахэтыгъ. Ешлэгъуи 8 экIэлъыклоу къэщъу-хыгъ. Сыда ащ лъапсэ фэхъугъэр?

— Нурбий, ар упчIэ дэгъу. Адыгэ Республикэм и Лышхъэу Къумпыл Мурат, Правительствэм икIулыкIушIэхэм лъэшэу тафэраз. Зэхэщэн IофхэмкIэ Къумпыл Мурат псынIкIэу тыгурылуагъ, Адыгеим ифутбол къэлэтыжыгъэным

тызэрэпылтыщтым шъхьэхыгъэу тытегушылагъ.

— Адыгэ республикэ гимна-зием «Зэкьошныгъэр» бэ-мышIэу щылагъ. Спорт класс гимназием къыщызэлъа-хынэу унашъо зэхэхэм щаштагъ.

— Гимназием ипачэу КIыкI Нурьет, нэмыкIхэм джыри талы-кIэщт, едгъэжыгъэ Iофыр лъыд-гъэкIотэщт.

— ТизэдэгущыIэгъу зыщы-тыухыщтым гъээтэдджэхэм сыда джыри къяпIо пшлони-гоу?

— «Зэкьошныгъэм» блэкIыгъэ ильэс зэнэкъокъум гъэхъагъэу щышIыгъэм къыщыгъэкIэщтэп. Стадионым нэгбгърэ мин пчъагъэ щытыгугоишт, адыгэ ордэхэр

нахьыбэу щыдгъэлущтых. Спортым пыщагъэхэр стадионым щыдгъэ-гушIощтых. Хэгъэгум изэнэкъокъу бэдзэгъум и 20-м тыублэщт.

— Шъуигухэлъ благъэхэр къытэлъуагъэхэп. Краснодар икомандэ шъулыкIэщтба?

— Бэдзэгъум и 2-м Урысыем иапшъэрэ куп хэт командэу «Краснодарым» ныбджэгъу ешлэгъу дытилэщт. ЗэлукIэгъур Адыгэ Республикэм истадион щыкIощт, сыхъатыр 18:30-м едгъэжыщт. Шъукъеблагъэх.

— Опсэу, шъуигухэлъхэр къыжъудэхъунхэу тышъуфэ-лIало.

— Тхъауегъэпсэу.

Сурэтым итыр: Ешыгоо Сэфэрбий.

Дунаим изэнэкъокъу

Гугъэм уегъэлъэшы

Дунаим футболимкIэ изэнэкъокъоу Урысыем щыклорэм пэшлорыгъэш ешлэгъухэр щаухыгъэх. Къэралыгъохэм хагъэунэфыкIырэ чIыплэхэу кыдаыхыгъэхэр зэтэгъапшэх.

ЧIыплэхэр

АПЭРЭ КУПЫР

1. Уругвай – 9
2. Урысыер – 6
3. С. Аравиер – 3
4. Египет – 0.

Я 2-рэ КУПЫР

1. Испаниер – 5
2. Португалиер – 5
3. Иран – 4
4. Марокко – 1.

Я 3-рэ КУПЫР

1. Франциер – 7
2. Даниер – 5
3. Перу – 3
4. -Австралиер – 1.

Я 4-рэ КУПЫР

1. Хорватиер – 9
2. Аргентинер – 4

3. Нигериер – 3.

4. Исландиер – 1

Я 5-РЭ КУПЫР

1. Бразилиер – 7
2. Швейцариер – 5
3. Сербииер –
4. Коста-Рика – 1.

Я 6-РЭ КУПЫР

1. Швециер – 6
2. Мексикэр – 6
3. Кореиер – 3
4. Германиер – 3.

Я 7-РЭ КУПЫР

1. Бельгиер – 9
2. Англиер – 6
3. Тунис – 3
4. Панама – 0.

Я 8-РЭ КУПЫР

1. Колумбиер – 6
2. Японииер – 4

3. Сенегал – 4

4. Польшэр – 3.

Апэрэ чIыплитIур къыдэзыхыгъэ командэхэр финалым и 1/8-м хэхъагъэх, медальхэм афэбэнэ-щтых.

Иран, Перу, Нигерия, Сербия, Германия, Сенегал, Польша. ЗыцIэ къетIогъэ командэхэр, нэмыкIхэри финалым и 1/8-м хэфэнхэ альэкIыщтыгъэ.

Спортым анахъ щылъэшхэр шытекIохэу тэлъытэми, насыпым имэхъани кыхэхгъэщыгъэн фае. Иран, Германием, фэшхъафхэм зэнэкъокъур къагъэдэхэн альэ-кIыщтыгъэ.

ФИНАЛЫМ И 1/8-р

30.06

Франция – Аргентина, 17.00.

FIFA WORLD CUP
RUSSIA 2018

Уругвай – Португалия, 21.00.

01.07

Испания – Урысыер, 17.00.

Хорватия – Дания, 21.00.

02.07

Бразилия – Мексика, 17.00.

Бельгия – Япония, 21.00.

03.07

Швеция – Швейцария, 17.00.

Колумбия – Англия, 21.00.

Финалым и 1/4-м хэфагъэхэр бэдзэгъум и 6 – 7-м ешлэщтых. ЛыкIуатэрэр мэгугъэ, ау медальхэр зыхыщтхэр Тхъэм нэмыкI ымышIэу зылытэхэрэм адетэгъа-штэ.

НэкIубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТIЫЛЪ Нурбий.

Зэхъыщагъэр
ыкIи къыдэзы-
гъэкIырэр:

Адыгэ Республикэм
лъэпкIэ IофхэмкIэ,
IэкIыб къэралхэм ащы-
псэурэ тильэпкIэ-
гъухэм адырIэ зэпхы-
ныгъэхэмкIэ ыкIи
къэбар жтутгъэм
иамалхэмкIэ и Комитет

Адресыр:
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэ-
щылэр:

385000,

къ. Мыекьюапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:

приемнэр:

52-16-79,

Редакцием авторхэм
къаIихырэр А4-кIэ
заджэхэрэ тхъапэхэу
зипчъагъэкIэ 5-м
емыхъухэрэр ары. Са-
тырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэлъэу, шрифтыр
12-м нахэ цIыкIунэу
щытэп. Мы шапхъэ-
хэм адимыштгэрэ
тхыгъэхэр редакцием
зэкIегъэкIожых.

E-mail: adyvoice@
mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:

Урысые Федерацием
хэутын IофхэмкIэ, теле-
радиокъэтын-
хэмкIэ ыкIи зэлы-
IэсыкIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чIыплэ гъэIоры-
шIапI, зэраушыхъатыгъэ
номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ООО-у

«Полиграф-ЮГ»,

385000,

къ. Мыекьюапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкIэмкIи

пчъагъэр

4673

Индексхэр

52161

52162

Зак. 1985

Хэутыным узщы-
кIэтхэнэу щыт уахътэр
Сыхъатыр

18.00

ЗыщыкIэтхэгъэхэ

уахътэр

Сыхъатыр

18.00

Редактор

шъхьалэр

Дэрбэ Т. И.

Редактор шъхьалэм

игуадзэр

Мэшлэкъо

С. А.

ПшгъэдэкIыжъ
зыхьырэ секретарыр

ЖакIэмыкIо

А. З.